

OECDs RETNINGSLINJER
FOR FLERNASJONALE
SELSKAPER

NORGES KONTAKTPUNKT
FOR ANSVARLIG
NÆRINGSLIV

Oslo, 21. juni 2021

INNLEDENDE VURDERING

INTERNATIONAL UNION OF FOOD, AGRICULTURAL, HOTEL, RESTAURANT, CATERING, TOBACCO AND ALLIED WORKERS' ASSOCIATIONS (IUF), THE EUROPEAN FEDERATION OF FOOD, AGRICULTURE AND TOURISM TRADE UNIONS (EFFAT-IUF), THE SERVICE EMPLOYEES INTERNATIONAL UNION (SEIU) AND THE UNIÃO GERAL DOS TRABALHADORES (UGT)

VS.

NORGES BANK INVESTMENT MANAGEMENT (NBIM)

I henhold til prosedyrereglene er målet med en første vurdering å beslutte om spørsmålene som tas opp i en klage, bør tas opp til videre behandling. I så fall vil kontaktpunktet tilby eller legge forholdene til rette for konsensusorienterte og ikke-kontradiktoriske løsninger mellom partene, som dialog eller mekling («velvillig mellomkomst»). Kontaktpunktet har på dette stadiet ikke vurdert hvorvidt selskapet har opptrådt i samsvar med OECDs retningslinjer. Ettersom en klagesak ikke er et juridisk anliggende og nasjonale kontaktpunkt ikke er rettslige organer, kan kontaktpunktene verken innføre sanksjoner, tildele kompensasjon direkte eller tvinge parter til å delta i en meklingsprosess.

SAMMENDRAG

18. mai 2020 mottok det nederlandske nasjonale kontaktpunktet for OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper (OECDs retningslinjer) en klage fra fire fagforeninger: International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers' Associations (IUF), European Federation of Food, Agriculture and Tourism Trade Unions (EFFAT-IUF), Service Employees International Union (SEIU) og União Geral dos Trabalhadores (UGT) vedrørende påstått manglende overholdelse av OECDs retningslinjer hos McDonald's.

De aktuelle problemstillingene er kjønnsbasert vold og trakassering i den globale virksomheten til McDonald's og tilknyttede aktsomhetsvurderinger ved to institusjonelle investorer: APG Asset Management (APG) og Norges Bank Investment Management (NBIM). Problemstillingene som reises gjelder forhold ved McDonald's virksomhet i blant annet Australia, Brasil, Chile, Colombia, Frankrike, Storbritannia og USA. Spørsmålene som tas opp i klagen, knytter seg til kapittel II (Overordnede retningslinjer), kapittel IV (Menneskerettigheter) og kapittel V (Sysselsetting og forholdet mellom partene i arbeidslivet) i OECDs retningslinjer.

Etter flere koordineringsmøter i perioden juni til oktober 2020, ble de nasjonale kontaktpunktene i Nederland, USA og Norge enige om at USAs kontaktpunkt skal behandle den delen av klagesaken som gjelder McDonald's, med støtte fra Nederlands kontaktpunkt. Nederlands kontaktpunkt skal behandle spørsmålene som gjelder APG. Norges kontaktpunkt skal behandle spørsmålene som gjelder NBIM. De nederlandske og norske kontaktpunktene ble enige om å koordinere saken seg imellom med hensyn til spørsmålene som gjelder investorene.

Denne innledende vurderingen gjelder spørsmålene som tas opp i tilknytning til NBIM. Klagerne påstår at NBIM har unnlatt å gjennomføre aktsomhetsvurderinger eller utøve innflytelse med hensyn til kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's i tråd med kapittel II og IV i OECDs retningslinjer. Ifølge kapittel II i OECDs retningslinjer skal selskaper «gjennomføre risikobaserte aktsomhetsvurderinger [...] for å kartlegge, forebygge og begrense faktiske og potensielle negative konsekvenser [...] og å gjøre rede for hvordan disse konsekvensene håndteres». Det forventes at selskaper skal «bestrebe seg på å forebygge eller begrense negative konsekvenser selv om de ikke har medvirket til dem, når de aktuelle konsekvensene likevel er direkte knyttet til deres virksomhet, varer eller tjenester gjennom en forretningsforbindelse».

Norges kontaktpunkt har besluttet at spørsmålene i klagen fra fagforeningene som gjelder NBIMs aktsomhetsvurderinger og innflytelse, tas opp til videre behandling, og vil tilby dialog/mekling («velvillig mellomkomst») med sikte på å tilrettelegge for dialog mellom partene.

INNHALDET I KLAGEN

18. mai 2020 mottok Nederlands kontaktpunkt en henvendelse om kjønnsbasert vold og trakassering hos McDonald's, et flernasjonalt selskap med hovedkontor i Chicago (Illinois) i USA, og tilknyttede aktsomhetsvurderinger ved investorene APG (hovedkontor i Nederland) og NBIM (hovedkontor i Norge). Klagerne er de fire fagforeningene IUF, EFFAT-IUF (Europa), SEIU (USA) og UGT (Brasil).

Klagerne påstår at McDonald's ikke har opptrådt i samsvar med anbefalingene i kapittel IV (Menneskerettigheter) og kapittel V (Sysselsetting og forholdene mellom partene i arbeidslivet) i OECDs retningslinjer med hensyn til kjønnsbasert vold og trakassering.¹ I tillegg til klagen påstår

---

¹ Klagen henviser også til ILO-konvensjon nr. 111 om diskriminering i sysselsetting og yrke og nr. 190 om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet samt OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv (2018).

fagforeningene at APG og NBIM har opptrådt i strid med kapittel II (Overordnede retningslinjer) og kapittel IV (Menneskerettigheter) i OECDs retningslinjer da de ikke har utført aktsomhetsvurderinger eller utøvd innflytelse med hensyn til kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's.² Foruten OECDs retningslinjer viser klagerne også til OECDs veiledningsdokument for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer (2017).

Fagforeningene skriver at de to institusjonelle investorene har svært utviklede programmer og retningslinjer for ansvarlig forretningsvirksomhet. De hevder imidlertid at programmene og retningslinjene til de to investeringsfondene, i lys av OECDs retningslinjer og investorenes forpliktelser med hensyn til samfunnsansvar, bør følge opp det globale problemet med kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's.³

Fagforeningene viser til NBIMs forventninger til selskapene de investerer i når det gjelder menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, der det henvises særlig til OECDs retningslinjer, og at disse forventningene også gjelder selskapenes leverandørkjeder og andre forretningsforbindelser.⁴ De viser til en NBIM-rapport om ansvarlige investeringer fra 2019 der det står at «vi overvåker fortløpende selskapene i vår portefølje for å avdekke hendelser som kan tyde på manglende håndtering av risiko knyttet til selskapsstyring, miljø og sosiale forhold».⁵

Klagerne anerkjenner at investorene har investert i flere tusen selskaper og ikke kan forventes å ha inngående og oppdatert informasjon om forretningsvirksomheten til alle disse selskapene. De hevder likevel at investorene «kom til kort» når det gjelder kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's. De skriver at «problemene med kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's burde ha blitt avdekket for investorene gjennom de rutinemessige aktsomhetsvurderingene».⁶

Fagforeningene viser til at det i perioden 2018–2019 var bred mediedekning av protester blant ansatte og gruppesøksmål om seksuell trakassering mot McDonald's i USA og andre land, samt av oppsigelsen av daværende administrerende direktør for McDonald's i 2019 grunnet et seksuelt forhold med en underordnet. Dokumentasjonen av seksuell trakassering går tilbake til 2012. Klagerne hevder at interne og eksterne overvåkingsmekanismer burde ha gjort NBIM oppmerksom på det økende problemet med seksuell trakassering i selskapet.⁷

Fagforeningene ber om at investorene, APG og NBIM, iverksetter følgende tiltak med henblikk på å fremme effektiv gjennomføring av OECDs retningslinjer:⁸

---

² Tillegg til klage fra fagforeningene (28. januar 2021), s. 2–6.

³ Klage fra fagforeningene (18. mai 2020), s. 23.

⁴ Klage fra fagforeningene, s. 24–25.

⁵ Klage fra fagforeningene, s. 26, med henvisning til NBIM (2019), Ansvarlig forvaltning: Statens pensjonsfond utland, s. 78.

⁶ Klage fra fagforeningene, s. 26.

⁷ Klage fra fagforeningene, s. 26–27.

⁸ Tillegg til klage fra fagforeningene, s. 9–10.

- 1) Tilpasse sine aktsomhetsvurderinger ved å legge til grunn et helhetlig kjønnsperspektiv i investeringsvirksomheten, for å bedre være i stand til å kartlegge og dermed begrense og forhindre negativ påvirkning, som det som finner sted i McDonald's.
- 2) APG og NBIM bør delta i en prosess med dialog/mekling med McDonald's og klagerne.
- 3) Ved å bruke sin innflytelse bør APG og NBIM anmode McDonald's om å godta tilbudet om dialog/mekling fra de nasjonale kontaktpunktene i Nederland, Norge og USA med henblikk på å mekle frem effektive løsninger som begrenser og forhindrer negativ påvirkning for kvinnelige ansatte hos McDonald's.

TILSVAR FRA SELSKAPET

11. desember 2020 holdt Norges kontaktpunkt et informasjonsmøte med NBIM og informerte om koordineringen mellom de tre nasjonale kontaktpunktene. 17. desember 2020 ble NBIM invitert til å svare på klagen fra fagforeningene. 15. januar 2021 leverte NBIM et tilsvarende til kontaktpunktet angående klagen. Etter å ha mottatt tilleggsinformasjon fra klagerne leverte NBIM et tilleggsvar til kontaktpunktet. NBIMs første tilsvarende og tilleggsvar til klagen er oppsummert nedenfor.

I sine tilsvarende til klagen redegjør NBIM for ansvarlige investeringer og aktsomhetsvurderinger i henhold til OECDs retningslinjer. NBIM forvalter Statens Pensjonsfond utland i samsvar med mandatet fastsatt av Finansdepartementet. I tråd med mandatet har hovedstyret fastsatt prinsipper for ansvarlig forvaltningsvirksomhet for investeringsporteføljen, med henvisning til blant annet OECDs retningslinjer. NBIM støtter OECDs ordning med nasjonale kontaktpunkter og deltok i en bredt sammensatt rådgivende gruppe som bidro til OECDs veileder for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer fra 2017. NBIMs forventninger til selskaper og oppfølging når det gjelder menneskerettigheter, bygger på OECDs retningslinjer og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, og OECDs retningslinjer er en integrert del av NBIMs prosesser for aktsomhetsvurderinger.⁹

NBIM hevder at det ikke foreligger noen formell påstand om manglende overholdelse av OECDs retningslinjer. I denne sammenheng anfører NBIM at de forhold i saken som gjelder NBIM, ikke bør tas opp til videre behandling, og at Norges kontaktpunkt for øvrig bør avvise den av følgende grunner.

For det første hevder de at Norges kontaktpunkt ikke er rette instans til å vurdere klagen, siden den påståtte kritikkverdige opptreden ikke fant sted i Norge og i lys av målet om funksjonell likeverdighet blant de nasjonale kontaktpunktene. Det vil være mer i tråd med etablerte fremgangsmåter at USAs kontaktpunkt vurderer denne klagen.¹⁰

For det andre hevder NBIM at informasjonen fra fagforeningene ikke kan sies å utgjøre en vesentlig og begrunnet sak i henhold til OECDs retningslinjer. NBIM anfører at det virker som om

---

⁹ Første tilsvarende fra NBIM (15. januar 2021), s. 1–2, tilleggsvar fra NBIM (10. mars 2021), s. 2.

¹⁰ Første tilsvarende fra NBIM, s. 4.

klagerne i hovedsak baserer klagen på at det foreligger et påstått problem med kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's, og at klagerne ikke har noen konkrete opplysninger om investorenes eierskapsinnsats i den forbindelse.¹¹ Under henvisning til OECDs veileder for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer hevder NBIM at det synes rimelig å forvente at institusjonelle investorer har tilstrekkelige prosesser for å overvåke og prioritere selskaper for oppfølging på grunnlag av risikoeksponering og potensielle bidrag til miljømessige og sosiale risikoer. Med henvisning til den samme veilederen hevder NBIM at manglende offentlig dokumentasjon av en spesifikk oppfølging av en enkelt forretningsforbindelse hvor en investor kan være direkte knyttet til et mulig normbrudd gjennom en minoritetsaksjonær, ikke er et bona fide brudd på Retningslinjene.¹²

For det tredje, når det gjelder koblingen mellom selskapets aktiviteter og spørsmålene som tas opp i klagesaken, hevder NBIM at det må foreligge en årsakssammenheng mellom NBIMs «aktiviteter» og den påståtte negative påvirkningen i McDonald's.¹³ NBIM hevder at dette er ment å være noe mer enn det generelle kriteriet «direkte tilknytning gjennom en forretningsforbindelse». Ifølge NBIM er en aksjepost i et selskap som hevdes å være tilknyttet negativ påvirkning, ikke alene nok til at kontaktpunktet tar klagen opp til behandling.

NBIM understreker at finansinstitusjonen selv må bestemme hvordan de ulike verktøyene for ansvarlig forvaltning brukes.¹⁴ Når de beslutter å følge opp et forhold med et selskap basert på sine aktsomhetsvurderinger, skjer dette i form av en direkte dialog mellom NBIM som aksjonær og selskapet. At institusjonelle investorer skal delta i et nasjonalt kontaktpunkts mekling mellom en klager og et selskap, følger ikke av OECDs retningslinjer. Slike tilfeller bør håndteres av foretaket som bidrar til eller er ansvarlig for en potensiell risiko knyttet til ansvarlig forretningsvirksomhet.¹⁵

For det fjerde hevder NBIM at en beslutning om å ta opp klagen til behandling, ikke vil være et reelt bidrag til å fremme formålet med og effekten til OECDs retningslinjer. Utgivelsen av OECDs veileder for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer i 2017 har bidratt til å gjøre forventningene til institusjonelle investorer tydeligere. I så henseende er klagernes ønskede meklingsrolle for de institusjonelle investorene i den parallelle klagen mot McDonald's ikke en rolle som er påtenkt i Retningslinjene.¹⁶ De anser at formålet med å involvere NBIM synes å være å få tilgang til dialog og mekling hos Norges kontaktpunkt og dermed bringe NBIM til meklingsbordet. NBIM påpeker at OECDs retningslinjer og ordningen med nasjonale kontaktpunkt ikke ble innført med formål om å sikte seg inn mot noen få flernasjonale selskaper som regnes som «best i klassen».¹⁷

---

¹¹ Tilleggssvar fra NBIM, s. 7.

¹² Tillegg til klage fra NBIM, s. 8.

¹³ Tilleggssvar fra NBIM, s. 8.

¹⁴ Tilleggssvar fra NBIM, s. 7–8.

¹⁵ Første tilsvarende fra NBIM, s. 5.

¹⁶ Første tilsvarende fra NBIM, s. 6.

¹⁷ Tilleggssvar fra NBIM, s. 1.

I sitt tilleggssvar til klagen fra fagforeningene bemerker NBIM at de investerer i over 9000 selskaper i 69 land. De viser til sin årsrapport om ansvarlige investeringer i 2020, der de beskriver endringer i sine forventningsdokumenter, inkludert en avklaring av «forventninger til mangfold og inkludering, som blant annet dreier seg om kjønn».¹⁸ På enkelte områder, som aksjonærenes stemmegivning, kan de utvise full åpenhet på selskapsnivå, også om aksjonærforslag knyttet til kjønnsbasert vold og trakassering. NBIM har jevnlig kontakt med McDonald's i form av møter om ulike temaer. Spørsmål om menneskerettigheter samt denne spesifikke klagen har blitt drøftet i denne sammenheng. Selv om NBIM ikke har uttalt seg om selve påstandene, er dette i tråd med NBIMs forventningsdokument, hvor det tydelig fremgår at selskaper bør forholde seg åpent og ansvarlig til menneskerettigheter, herunder gjennom klageordninger.¹⁹

NBIM skriver at de har nytte av informasjon de mottar om miljø, sosiale forhold og selskapsstyring knyttet til selskapene de investerer i. Selv om de mener at denne saken ikke bør tas opp til behandling av det norske kontaktpunktet, oppfordrer de klagerne til å ta kontakt med dem utenom kontaktpunktordningen med informasjon de ønsker å dele. NBIM tilbyr samtidig å gi klagerne en nærmere presentasjon av NBIMs ordninger for aktsomhetsvurderinger knyttet til ansvarlig forretningsvirksomhet.

KONTAKTPUNKTETS SAKSBEHANDLING PER DAGS DATO

I klagen datert 18. mai 2020 anmodet fagforeningene om at Nederlands kontaktpunkt skulle lede arbeidet med klagesaken og samarbeide med nasjonale kontaktpunkter i andre land hvor det har vært tilfeller av kjønnsbasert vold og trakassering, og med Norges kontaktpunkt når det gjaldt NBIM.²⁰

Som hovedregel, håndteres klager av det nasjonale kontaktpunktet i landet der de oppstår. Når det oppstår saker som følge av at et selskap driver virksomhet i flere tilsluttede land, eller som følge av virksomheten til et konsern eller en selskapsgruppe med base i ulike tilsluttede land, rådfører de berørte kontaktpunktene seg med hverandre for å bli enige om hvilket kontaktpunkt som skal lede arbeidet med å bistå partene, som beskrevet i OECDs retningslinjer.²¹ I perioden juni til oktober 2020 samordnet de nasjonale kontaktpunktene i Nederland, USA og Norge arbeidet med klagen fra fagforeningene.

Klagesaker eller deler av klagesaker som berører finansinstitusjoner, behandles regelmessig av kontaktpunktet i det landet hvor institusjonen er hjemmehørende.²² OECDs veiledning for

---

¹⁸ Tilleggssvar fra NBIM, s. 9

¹⁹ Tilleggssvar fra NBIM, s. 10.

²⁰ Se klage fra fagforeningene, s. 4–13.

²¹ OECDs retningslinjer (2011), Veiledning om prosedyrer (kommentar punkt 23–24).

²² Se eksempelvis [Crédit Suisse og Society for Threatened Peoples Switzerland](#) (North Dakota Access Pipeline) og [Natixis og Natixis Global Asset Management og fagforeningen Unite Here Local 11](#), som ble behandlet av henholdsvis Sveits' kontaktpunkt og Frankrikes kontaktpunkt. I andre klager knyttet til NBIM, har det norske kontaktpunktet vurdert at det er rette instans til å behandle klagen ettersom det var rettet mot interne retningslinjer, aktsomhetsvurderinger og oppfølging i et norsk selskap. Se [United Steel Workers og Birllesik Metal IS vs. NBIM](#), s. 7.

nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker (2019) fastsetter i tillegg at dersom spørsmålene som tas opp i en klagesak, berører andre nasjonale kontaktpunkt, skal man være påpasselig med å sikre at beslutninger om koordinering «i størst mulig grad gir kontaktpunktene anledning til å bidra til å løse saken».²³ Veiledningen tar opp situasjoner der virksomheten til forskjellige selskaper er knyttet til samme påvirkning:

I disse tilfellene vil det muligens ikke være nødvendig å utpeke et hovedkontaktpunkt, og de separate (men relaterte) klagen *kan vurderes av flere nasjonale kontaktpunkter parallelt slik at de enkelte saksforholdene kan bli behørig behandlet* (for eksempel virksomheten til et selskap som forårsaker negativ påvirkning og spørsmålet om gjenoppretting på den ene siden, og på den andre siden spørsmålet om tiltak knyttet til aktsomhetsvurderinger eller retningslinjer for ansvarlig forretningsvirksomhet på et høyere nivå i verdikjeden, der et selskap kan være direkte forbundet med negativ påvirkning).²⁴

Med dette som utgangspunkt la Nederlands kontaktpunkt frem et forslag til samordning mellom de tre kontaktpunktene. 27. oktober 2020 ble kontaktpunktene i Nederland, USA og Norge enige om å behandle de separate, men likevel relaterte klagen om kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's på den ene siden og tilknyttede aktsomhetsvurderinger hos APG og NBIM på den andre siden. Det ble besluttet at USAs kontaktpunkt skulle behandle den delen av klagen som gjelder McDonald's, med støtte fra Nederlands kontaktpunkt.

De navngitte investorene i klagen har hovedkontor i henholdsvis Nederland og Norge, og kontaktpunktene i Nederland og Norge er derfor rette instanser for å behandle de delene av klagen som gjelder nevnte investorers aktsomhetsvurderinger. Nederlands kontaktpunkt skal behandle spørsmålene som gjelder APG, Norges kontaktpunkt skal behandle spørsmålene som gjelder NBIM, og de to kontaktpunktene er enige om å koordinere seg imellom med hensyn til spørsmålene som gjelder investorene.

Kontaktpunktene i Nederland, USA og Norge vurderer at en slik behandling av klagesaken vil gjøre det mulig å vurdere de ulike spørsmålene på behørig måte og bidra til en løsning.

Nederlands kontaktpunkt underrettet klagerne om koordineringen. Deretter ble McDonald's, APG og NBIM underrettet. Ettersom klagen også omhandler virksomheten til McDonald's i blant annet Australia, Brasil, Chile, Colombia, Frankrike og Storbritannia, ble de nasjonale

---

²³ OECD (2019) – Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker, s. 7. På engelsk: [Guide for National Contact Points on Coordination when handling Specific Instances \(oecd.org\)](#).

²⁴ OECD (2019) – Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker, s. 7. Teksten er kursivert av Norges kontaktpunkt. Veiledningen viser til en klagesak fra 2011 som ble behandlet av de nasjonale kontaktpunktene i Korea, Norge og Nederland. Selv om utgangspunktet var den samme negative påvirkningningen, omhandlet klagen virksomheten til tre separate selskaper (POSCO, NBIM og APG) og dermed tre separate saksforhold (dvs. negativ påvirkning på menneskerettigheter som følge av POSCOs virksomhet og prosedyrer for aktsomhetsvurderinger hos henholdsvis NBIM og APG). Kontaktpunktene i Korea, Norge og Nederland behandlet klagesaken hver for seg med hensyn til de saksforhold som gjaldt selskapet fra egen jurisdiksjon.

kontaktpunktene i disse landene også underrettet om klagen og om koordineringen mellom kontaktpunktene.

Norges kontaktpunkt mottok deretter følgende dokumenter fra partene:

15. januar 2021	Første tilsvar til klagen fra NBIM
28. januar 2021	Tillegg til klage fra fagforeningene
22. februar 2021	Avklaring av tolkningen av «beskyld» (inculpate) fra fagforeningene
10. mars 2021	Tilleggssvar fra NBIM
26. mars 2021	Fagforeningenes kommentar til NBIMs tilleggssvar
14. april 2021	NBIMs kommentarer til svaret fra fagforeningene
30. april 2021	Utkast til første vurdering delt med partene
18. mai 2021	NBIMs kommentarer til utkastet til første vurdering

Dokumentene er delt med partene og publisert på Norges kontaktpunkts nettsider. Norges kontaktpunkt erkjenner at den veiledende tidsfristen for den første vurderingen ikke er overholdt, i hovedsak grunnet koordineringsaktivitetene mellom de nasjonale kontaktpunktene. 20. mai 2021 konkluderte Nederlands kontaktpunkt med at de delene av klagen som er knyttet til APG, bør tas til behandling, og tilbød dialog/mekling, som partene har akseptert.²⁵

DET NASJONALE KONTAKTPUNKTETS INNLEDENDE VURDERING

Norges kontaktpunkt har besluttet å ta klagen vedrørende NBIMs aktsomhetsvurderinger og innflytelse opp til behandling. Beslutningen er tatt basert på de seks kriteriene nedenfor, som fremgår av det norske kontaktpunktets Prosedyrer for behandling av enkeltsaker og i punkt 25 i Kommentarer til prosedyreveiledning i OECDs retningslinjer.²⁶ For Kontaktpunktet har formålet med dette arbeidet vært å avgjøre om klagen er lagt fram i god tro («bona fide»), med andre ord reell eller autentisk, og relevant for gjennomføringen av OECDs retningslinjer.²⁷

1. HVEM ER DEN BERØRTE PARTEN, OG HVILKEN INTERESSE HAR PARTEN I SAKEN?

Klagen vedrørende kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's og de tilknyttede aktsomhetsvurderingene ved investorene APG og NBIM er innlevert av fagforeningene IUF, EFFAT-IUF, SEIU og UGT. IUF er et globalt forbund bestående av 423 fagforeninger som representerer over 10 millioner arbeidstakere i 127 land i sektorer innenfor matvareindustrien, herunder hurtigmatrestauranter. EFFAT-IUF er IUFs regionale organisasjon for Europa og fungerer som paraplyorganisasjon for over 120 nasjonale fagforeninger i Europa innenfor disse sektorene, inkludert hurtigmatbransjen. SEIU er en amerikansk og kanadisk fagforening som organiserer og representerer arbeidstakere i flere tjenestesektorer, deriblant arbeidstakere i hurtigmatkjeder.

²⁵ Se den innledende vurderingen til Nederlands kontaktpunkt 20. mai 2021: [4 trade unions vs. APG Asset Management](#).

²⁶ Det norske kontaktpunktets prosedyreregler (2014): [FINAL_KPprosedyreregler_norsk_godkj1.pdf \(regjeringen.no\)](#).

²⁷ OECD (2019) – Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker, s. 5.

UGT er en brasiliansk arbeidstakerorganisasjon med tilknyttede fagforeninger som representerer tusenvis av arbeidstakere i hurtigmatbransjen.²⁸

Fagforeningene oppgir at deres interesse i saken bygger på mandatet de har til å representere arbeidstakere i hurtigmatbransjen og forpliktelsen de har inngått om å gjøre avskaffelse av seksuell trakassering til et av sine prioriterte innsatsområder. Klagerne, deriblant SEIU og UGT, har tilsluttede fagforeninger med medlemmer som jobber i McDonald's.²⁹ Klagerne opptre ikke som representanter for individuelle arbeidstakere eller en arbeidstakergruppe.

Det er vanlig at nasjonale kontaktpunkter godtar klager fra ikke-statlige organisasjoner, fagforeninger eller andre organisasjoner når klagen gjelder temaer de er forkjempere for og klagen for øvrig anses å oppfylle vilkårene for å ta klagen til behandling.³⁰ Dette omhandles i OECDs veiledning for nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker:

Organisasjoner med mandater eller mål knyttet til visse temaer innen ansvarlig forretningsvirksomhet, kan også ha en interesse i saker som berører disse temaene (f.eks. saker om miljøskader, tvangsarbeid osv.). Et kontaktpunkt kan ta hensyn til *mandatet til en organisasjon så vel som organisasjonens erklærte mål når en klagesak innleveres, når det skal vurderes om organisasjonen har en legitim interesse* i en sak.³¹

Kontaktpunktet vurderer at klagerne har en legitim interesse i denne klagesaken. Den bygger på temaer de er forkjempere for via sitt mandat som fagforeninger som representerer arbeidstakere i hurtigmatbransjen, og på forpliktelsen fagforeningene har inngått gjennom kongressvedtak om å gjøre avskaffelse av seksuell trakassering og kjønnsbasert vold til et av sine prioriterte innsatsområder.³²

---

2. ER SAKEN VESENTLIG OG BEGRUNNET?

Kontaktpunktet tolker «vesentlig og begrunnet», på grunnlag av fremlagt dokumentasjon, som at spørsmålene i saken er plausible og omfattes av forhold som dekkes av OECDs retningslinjer. Dette henspiller også på sakens betydning og i hvilken grad den er underbygget. Denne fasen av vurderingen skal være innledende, og spørsmålet det skal tas stilling til, er om saken er vesentlig

---

²⁸ Klage fra fagforeningene, s. 2.

²⁹ Tillegg til klage fra fagforeningene, s. 6.

³⁰ Se eksempelvis FIVAS vs. Norconsult AS (2015, behandlet av Norges kontaktpunkt) og NGOs vs. ING (2017, behandlet av Nederlands kontaktpunkt). I FIVAS vs. Norconsult AS kom Norges kontaktpunkt til at spørsmålene som ble tatt opp, var vesentlige og begrunnet. En del av klagen dreide seg om hvorvidt de aktuelle selskapene hadde utført tilstrekkelige risikobaserte aktsomhetsvurderinger med hensyn til menneskerettigheter i to prosjekter.

³¹ OECD (2019), Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om innledende vurderinger i klagesaker, s. 6. På engelsk: <https://mneguidelines.oecd.org/Guide-for-National-Contact-Points-on-the-Initial-Assessment-of-Specific-Instances.pdf>. Teksten er kursivert av kontaktpunktet.

³² Tillegg til klage fra fagforeningene, s. 6. IUF har vedtatt at forebygging og håndtering av alle former for kjønnsbasert vold skal prioriteres i perioden 2017–2022. Se [kongressmandatet](#). IUF-EFFAT har en nulltoleranse-politikk når det gjelder seksuell trakassering og vold på arbeidsplassen.

og begrunnet nok til å berettig videre behandling med henblikk på å tilrettelegge for dialog mellom partene.³³

Med hensyn til NBIM er klagen materiell i den forstand at den viser til påstått manglende overholdelse av bestemmelser om aktsomhetsvurdering og innflytelse i kapittel II (Overordnede retningslinjer) og kapittel IV (Menneskerettigheter) i OECDs retningslinjer. I klagen vises det også til OECDs veileder for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer (2017).³⁴

Ifølge kapittel II i OECDs retningslinjer skal selskaper «gjennomføre risikobaserte aktsomhetsvurderinger [...] for å kartlegge, forebygge og begrense faktiske og potensielle negative konsekvenser som beskrevet i punkt 11 og 12, og gjøre rede for hvordan disse konsekvensene håndteres», og «bestrebe seg på å forebygge eller begrense negative konsekvenser selv om de ikke har medvirket til dem, når de aktuelle konsekvensene likevel er direkte knyttet til deres virksomhet, varer eller tjenester gjennom en forretningsforbindelse». I kommentar 20 til kapittel II utdypes det nærmere at dette vil innebære at et selskap vil, «enten på egen hånd eller i samarbeid med andre enheter, alt etter som, måtte bruke sin innflytelse til å påvirke enheten som forårsaker de negative konsekvensene, med sikte på å forebygge eller begrense disse konsekvensene.»

OECDs veileder for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer (2017) understreker at aktsomhetsvurderinger for institusjonelle investorer vil omfatte flere praktiske tiltak og støttetiltak for å sikre at aktsomhetsvurderingen er effektiv. Dette omfatter:

- å forankre ansvarlighet i relevante retningslinjer og styringssystemer *for investorer*,
- å identifisere faktiske og potensielle negative konsekvenser *i investeringsporteføljer og potensielle investeringer*,
- der det er relevant, å *bruke innflytelse til å påvirke selskapene de investerer i* som forårsaker negative konsekvenser, for å forhindre eller begrense disse konsekvensene, og
- å gjøre rede for hvordan negative konsekvenser håndteres, ved a) å overvåke *hvor godt investoren selv håndterer risiko og konsekvenser i sin portefølje* og b) formidle relevante resultater,
- å ha prosesser på plass for å tilrettelegge for gjenoppretting i tilfeller der en investor har forårsaket eller bidratt til negative konsekvenser.³⁵

Klagerne skriver at NBIM har en eierandel på USD 1,3 milliarder i McDonald's og er den 8. største enkeltinvestoren i selskapet, etter institusjonelle investorer som Vanguard og Black Rock.³⁶

---

³³ Se OECD (2019), Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om innledende vurderinger i klagesaker, s. 7.

³⁴ Saksforholdene som spesifikt gjelder McDonald's med hensyn til påståtte brudd på kapittel IV og V i OECDs retningslinjer, er ikke gjenstand for denne vurderingen.

³⁵ OECD (2017), [Responsible business conduct for institutional investors: Key considerations for due diligence under the OECD Guidelines for Multinational Enterprises](#), s. 17.

³⁶ Klage fra fagforeningene, s. 22. Per 23. mars 2021 hadde NBIM en eierandel på USD 1,5 milliarder i McDonald's og var da den 7. største enkeltinvestoren. Se: [MCD - McDonald's Corp Shareholders - CNNMoney.com](#).

Klagerne viser til NBIMs forventninger til selskaper og at de skal gjelde disse selskapenes leverandørkjeder og andre forretningsforbindelser. NBIM forventer at selskapene de investerer i, er i dialog med de ansatte for å identifisere risikoer for negativ påvirkning og rådfører seg med og følger opp arbeidstakere og deres representanter i menneskerettighetsspørsmål.³⁷

Fagforeningene bemerker at NBIM i 2018 var i kontakt med 1826 selskaper angående ansvarlig virksomhet, men at «kjønnsbasert vold og trakassering ikke er nevnt som et av temaene som ble drøftet ved slik kontakt». ³⁸ De nevner de tematiske fokusområdene som omhandler menneskerettighetsspørsmål i NBIM, men finner «ingen indikasjon på hvordan kjønnsbasert vold og trakassering på arbeidsplassen er innarbeidet i Norges Banks systemer for aktsomhetsvurderinger.»³⁹

Klagen og tillegget til klagen inneholder omfattende informasjon om kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's som går tilbake til 2012. Med hensyn til NBIM viser klagen til NBIMs forventningsdokumenter og en påstått mangel på retningslinjer og dialog med selskapene de investerer i, når det gjelder kjønnsbasert vold og trakassering. Norges kontaktpunkt har kommet frem til at spørsmålene om NBIMs aktsomhetsvurderinger og innflytelse er vesentlige og tilstrekkelig begrunnet for å oppfylle dette vilkåret i en innledende vurdering.

3. SYNES DET Å VÆRE EN KOBLING MELLOM DET INNKLAGEDE SELSKAPETS AKTIVITETER OG KLAGESAKEN?

I henhold til OECDs retningslinjer kan et selskap bli knyttet til forhold som oppstår ved å i) forårsake negative konsekvenser, ii) medvirke til negative konsekvenser eller iii) være direkte knyttet til negative konsekvenser.⁴⁰ Ifølge kapittel II i OECDs retningslinjer bør selskaper

bestrebe seg på å forebygge eller begrense negative konsekvenser selv om de ikke har medvirket til dem, når de aktuelle konsekvensene likevel er direkte knyttet til deres virksomhet, varer eller tjenester gjennom en *forretningsforbindelse*. Hensikten her er ikke å velte ansvaret fra enheten som forårsaker de negative konsekvensene, over på selskapet enheten har en forretningsforbindelse med (kapittel II, punkt 12).⁴¹

OECDs veiledning for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer ble utgitt i 2017. Den slår fast at OECDs retningslinjer får anvendelse på tvers av alle sektorer, også finanssektoren. Før denne utgivelsen utarbeidet OECD tolkningsdokumenter om forretningsforbindelser og aktsomhetsvurderinger i finanssektoren. OECDs tolkningsdokument

---

³⁷ Klage fra fagforeningene, s. 24–25.

³⁸ Klage fra fagforeningene, s. 27.

³⁹ Tillegg til klage fra fagforeningene, s. 3.

⁴⁰ For en fullstendig oversikt over negativ påvirkning som et selskap kan «forårsake», «bidra til» eller være «direkte forbundet med», se Q29 i OECD (2018), [Veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv](#).

⁴¹ Teksten er uthevet av Norges kontaktpunkt.

om omfang og anvendelse av «forretningsforbindelser» i finanssektoren i henhold til OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper (2014) fastslår at:

Overholdelse av retningslinjene er frivillig for selskapene og kan ikke håndheves rettslig. Likevel er det en forventning om at retningslinjene følges. Finansinstitusjoner bør vurdere hvordan de best kan overholde OECDs retningslinjer i sine forretningsstrategier.

Tolkningsdokumentet fastslår at en forbindelse mellom et investeringsselskap og selskapet det investeres i, herunder gjennom en minoritetsaksjepost, i prinsippet kan anses som en «forretningsforbindelse» i henhold til OECDs retningslinjer. Når det gjelder den rollen finansinstitusjoner, også statlige investeringsfond, har som minoritetsaksjonærer, understreker dokumentet at det må «tas behørig hensyn til de sektorspesifikke egenskapene samt til praktiske og rettslige hensyn og begrensninger».⁴²

Forbindelsen mellom et selskap og en negativ påvirkning er ikke begrenset til situasjoner der det foreligger årsakssammenheng.⁴³ Når det gjelder negativ påvirkning som oppstår i tilknytning til selskaper det investeres i, bemerker OECDs veileder for institusjonelle investorer (2017) at investorene som regel ikke forårsaker eller bidrar til, «men kun er direkte forbundet med den negative påvirkningen».⁴⁴ Investorer, også de som innehar minoritetsaksjeposter, kan være direkte forbundet med negativ påvirkning som selskaper de investerer i forårsaker eller bidrar til i kraft av sitt eierskap eller sin forvaltning av aksjer i det selskapet som forårsaker eller bidrar til former for sosial eller miljømessig påvirkning. I veilederen står det at

dersom det foreligger risikoer knyttet til ansvarlig forretningsvirksomhet (potensielle konsekvenser) eller faktiske konsekvenser i en investors portefølje, vil dette i de aller fleste tilfeller innebære at det finnes en «direkte tilknytning» til investorens virksomhet, varer eller tjenester gjennom forretningsforbindelsen til selskapet det er investert i.⁴⁵

Veilederen fra 2017 antyder at investorer forventes å vurdere risikoer knyttet til ansvarlig forretningsvirksomhet gjennom hele investeringsprosessen og bruke sin innflytelse hos selskapene de investerer i, til å påvirke disse selskapene til å forhindre eller begrense negativ påvirkning. Veilederen understreker at investorer ikke er ansvarlige for selv å håndtere den negative påvirkningen. Investorene har «et bredt utvalg» av fremgangsmåter for å bruke sin

---

⁴² Se «Omfang og anvendelse av 'forretningsforbindelser' i finanssektoren i henhold til OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper», s. 6. På engelsk: [GFRBC-2014-financial-sector-document-2.pdf \(oecd.org\)](#).

⁴³ Se OECD (2014), [Due Diligence in the financial sector: adverse impacts directly linked to financial sector operations, products or services by a business relationship](#), s. 5–6. Dokumentet har som et utgangspunkt at en årsakssammenheng ikke er en faktor for å fastslå tilknytningen («causality is not a factor for determining the linkage») og viser til hvordan aktører i finanssektoren tidligere har misforstått denne terminologien. Aktsomhetsvurderinger skal gjennomføres kontinuerlig og bør anvendes proaktivt gjennom etablering av systematiske tiltak for å identifisere risiko og forhindre eller begrense mulige negative konsekvenser, og gjennom kontinuerlig overvåking av forretningsforbindelser og tilknyttet virksomhet.

⁴⁴ OECD (2017), Ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer, s. 49.

⁴⁵ OECD (2017), Ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer, s. 13.

innflytelse til å påvirke selskapene de investerer i, og metoden som er best egnet, vil være avhengig av egenskapene til investoren, investeringsstrategien og relevante regulatoriske krav. Veilederen understreker at det er viktig å utøve slik innflytelse innenfor rammen av god selskapsstyring.⁴⁶

Fagforeningene påpeker at de ikke ønsker å beskylte APG og NBIM for manglende handlinger i forbindelse med seksuell trakassering i McDonald's. Samtidig anfører fagforeningene at investorene «ikke har utført aktsomhetsvurderinger som er tilstrekkelige til å forebygge disse bruddene».⁴⁷ Som svar på en anmodning fra Norges kontaktpunkt om å klargjøre hvordan klagerne ønsker om ikke å «beskylte» investorene skal tolkes, svarte klagerne:

Vi bruker «beskylte» for å vise at vi ikke legger skylden på NBIM for den seksuelle trakasseringen som har forekommet i McDonald's. Skylden ligger helt klart hos McDonald's for manglende forebygging av trakasseringen og manglende beskyttelse av de trakasserte. Vi holder imidlertid NBIM ansvarlig for å sørge for at de oppfyller forpliktelser til aktsomhetsvurderinger, og når det gjelder investeringene i McDonald's, har NBIM så langt unnlatt å gjøre det. NBIM har særlig unnlatt å ta i betraktning og følge opp offentlig tilgjengelig informasjon som illustrerer alvorlighetsgraden, hyppigheten og omfanget av seksuell trakassering i McDonald's.⁴⁸

For å oppsummere, gjelder problemstillingene som tas opp i klagen, aktsomhetsvurderingene og innflytelsen til en investor, NBIM, i forbindelse med negativ påvirkning som angivelige er forårsaket av et selskap som NBIM er minoritetsaksjonær i, McDonald's. Norges kontaktpunkt finner at det synes å være en kobling mellom investoren, NBIM, og spørsmålene om aktsomhetsvurdering med hensyn til sakene som gjelder kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's. Kontaktpunktet har ikke vurdert hvorvidt OECDs retningslinjer er overholdt.

4. KOMMER GJELDENE LOVER OG FRAMGANGSMÅTER TIL ANVENDELSE, HERUNDER RETTSAVGJØRELSER?

Eksisterende lover og framgangsmåter og internasjonale standarder er retningsgivende for Kontaktpunktet i gjennomgangen av klagen.

Dokumentasjonen fra klagerne omfatter medieoppslag og søksmål som gjelder kjønnsbasert vold og trakassering i McDonald's i flere jurisdiksjoner. Siden 2016 har ansatte flere ganger innklaget McDonald's for statlige og føderale domstoler og forvaltningsorganer i USA. I 2017 ble en leder i

---

⁴⁶ Ibid., s. 13–15. Se også [G20/OECD Principles of Corporate Governance - OECD](#). Hvor stor innflytelse selskapet har over forretningsforbindelsen med enheten som forårsaker de negative konsekvensene, er nyttig for å vurdere hva det kan gjøre for å overtale enheten til å treffe tiltak, «men er ikke relevant for vurderingen av hvorvidt det skal utføre en aktsomhetsvurdering og utøve den innflytelsen det måtte ha. Det bør det uansett gjøre». Se OECD (2014) Due Diligence in the financial sector: adverse impacts directly linked to financial sector operations, products or services by a business relationship, s. 8.

⁴⁷ Klage fra fagforeningene, s. 27.

⁴⁸ E-post fra Sue Longley (IUF) til sekretariatet for Norges kontaktpunkt, 22. februar 2021 (oversatt fra engelsk).

McDonald's funnet skyldig i mobbing og seksuell trakassering av fem kvinnelige ansatte i en McDonald's-restaurant. I Brasil fant statsadvokaten i 2019 «tydelige indikasjoner på en praksis med mobbing, seksuell trakassering og diskriminering» i anmeldelser fra ansatte i McDonald's.⁴⁹

Kontaktpunktet minner om at OECDs retningslinjer henviser til internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, uttrykt i blant annet FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, som inneholder garantier om likebehandling, helse og sikkerhet i arbeidslivet samt retten til privatliv. Kjønnbasert vold og trakassering utgjør et brudd på disse rettighetene. OECDs retningslinjer viser til ILO-konvensjonene som anses som grunnleggende, herunder ILO-konvensjon nr. 111 om diskriminering i sysselsetting og yrke. I juni 2019 vedtok ILO konvensjon nr. 190 om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet, som må leses i sammenheng med ILO-konvensjon nr. 111. Videre anbefaler OECDs retningslinjer at selskaper treffer tilstrekkelige tiltak for å sikre helse og sikkerhet på arbeidsplassen der de driver virksomhet (se kapittel V, punkt 4 bokstav c)).

5. HVORDAN BLIR ELLER ER TILSVARENDE SAKER BLITT BEHANDLET I ANDRE NASJONALE ELLER INTERNASJONALE PROSESSER?

Ifølge prosedyreveiledningen i OECDs retningslinjer bør nasjonale kontaktpunkter ikke beslutte at saken ikke berettiger videre behandling utelukkende fordi det er ført eller igangsatt parallelle prosesser, eller fordi de berørte partene har tilgang til slike prosesser. Sentrale spørsmål er om et tilbud om dialog og mekling fra kontaktpunktet kan bidra konstruktivt til å løse saken, og ikke medføre alvorlige fordommer mot noen av partene i de andre prosessene eller forakt for retten.⁵⁰

Som nevnt over, håndterer USAs kontaktpunkt spørsmålene som tas opp i klagen mot McDonald's. Rettsprosesser om kjønnbasert vold og trakassering i McDonald's er ikke til hinder for at Norges kontaktpunkt håndterer spørsmålene som er reist vedrørende NBIMs aktsomhetsvurderinger og innflytelse. Selv om det er relevant, er ikke dette det samme spørsmålet som det som USAs kontaktpunkt håndterer eller de pågående søksmålene inngitt av ansatte i McDonald's. Tilsvarende prosedyre er fulgt i andre klagesaker som tar opp flere spørsmål knyttet til selskaper som er hjemmehørende i ulike land.⁵¹

Et tilbud fra Norges kontaktpunkt om dialog og mekling mellom partene vil kunne bidra til å løse saken med hensyn til NBIMs aktsomhetsvurderinger og innflytelse hva angår kjønnbasert vold og trakassering i McDonald's. Selv om spørsmålene som tas opp i klagen, behandles som tre separate klagesaker, har de nasjonale kontaktpunktene blitt enige om å koordinere håndteringen av dem (se avsnittet over om kontaktpunktets klagebehandling hittil). Som nevnt mener

---

⁴⁹ Se klage fra fagforeningene, s. 14–21 og vedleggene til tillegg til klagen.

⁵⁰ OECDs retningslinjer (2011), Veiledning om prosedyrer (Kommentar, punkt 26).

⁵¹ I den innledende vurderingen av KTNC Watch og Samsung Heavy Industries Martin Linge Project Crane Accident Workers Support Team vs. Samsung Heavy Industries Co., Ltd., Technip FMC PLC, Total S.A. Total E&P Norge AS og Equinor ASA, kom Norges kontaktpunkt til at klagesaken omfattet «et bredere område med andre spørsmål enn rettsprosessene». Se s. 14.

kontaktpunktene at en slik behandling av klagesaken vil gi de beste utsiktene til å løse alle punktene som fagforeningene har framlagt i klagen.

6. VIL BEHANDLING AV DEN AKTUELLE SAKEN BIDRA TIL RETNINGSLINJENES FORMÅL OG GJENNOMSLAGSKRAFT?

Spørsmålene kontaktpunktet må ta stilling til her, er om en behandling av saken vil kunne bidra til å fremme Retningslinjenes formål og gjennomslagskraft. Når det gjelder formål, har Retningslinjene blant annet som mål å fremme positive bidrag fra selskaper til økonomiske, miljømessige og sosiale fremskritt verden over. Retningslinjene har også som mål å minske og løse vanskeligheter som kan oppstå på grunn av flernasjonale selskapers virksomhet.⁵² Ifølge OECDs veileder for institusjonelle investorer (2017) kan aktsomhetsvurderinger ikke bare bidra til at investorene kan unngå at investeringene deres får negative konsekvenser for samfunnet og miljøet, men også unngå finansiell og omdømmemessig risiko, leve opp til forventningene til kunder og begunstigede og bidra til at de globale klimamålene og bærekraftsmålene kan nås.⁵³

Kontaktpunktet er av den oppfatning at spørsmålene som tas opp i denne klagen, er forskjellige fra spørsmål som er tatt opp i tidligere klager vedrørende NBIM. Hver klage må vurderes individuelt, og det nasjonale kontaktpunktet må for hver klage vurdere i hvilken grad den vil kunne bidra til å fremme Retningslinjenes formål og gjennomslagskraft.

I sitt tilsvarende svar til klagen setter NBIM spørsmålstegn ved hensikten med å levere en klage mot NBIM. NBIM bemerker at de er én av to parter som er blitt trukket fram blant et stort antall OECD-baserte, institusjonelle investorer i McDonald's, og at NBIM og Norges kontaktpunkt har blitt valgt fordi det antas at disse vil være «mest lovende for å få tilgang til gjenoppretting».⁵⁴

Nasjonale kontaktpunkt har som mål å bidra til å løse saker som oppstår i forbindelse med gjennomføringen av OECDs retningslinjer. Funksjonell likeverdighet er viktig i så måte, og dette forutsetter en opptreden som er synlig, tilgjengelig, åpen og ansvarlig.⁵⁵ Kontaktpunktet er klar over at kompleksiteten i visse klagesaker iblant kan føre til at man bedriver «forum shopping».⁵⁶ Næringslivets rådgivende komité for OECD (BIAC) og Fagforeningenes rådgivende komité for OECD (TUAC), organer med offisiell tilknytning til OECD, har ved flere anledninger tatt dette opp.⁵⁷

---

⁵² OECDs retningslinjer (2011), Forord, Andre forord og Erklæring om internasjonale investeringer.

⁵³ OECD (2017), Ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer, s. 14.

⁵⁴ Tilleggssvar fra NBIM, s. 5. Se også tilleggssvar fra fagforeningene, s. 7.

⁵⁵ OECD-retningslinjer (2011), Kommentarer til prosedyreveiledningen for de nasjonale kontaktpunktene, s. 79.

⁵⁶ OECD (2019) – Veiledning for nasjonale kontaktpunkt om samordning i klagesaker, s. 5. OECD-rapporten (2020) «[Providing access to remedy: 20 years and the road ahead](#)» drøfter strategier for å fremme funksjonell likeverdighet.

⁵⁷ BIAC har påpekt at automatisk å henvende seg til det kontaktpunktet som synes mest aktivt, ikke bidrar til et felles sett med spilleregler globalt, og ikke vil gi noen global forbedring av kontaktpunktene. TUAC mener at årsakene til at fagforeningene foretrekker å levere en klage til ett kontaktpunkt fremfor et annet, kan variere og kan innbefatte et behov for å engasjere investorer. Se OECD (2019), Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker, s. 24

OECD Watch har videre uttrykt bekymring for «et i overkant høyt beviskrav som stilles av mange kontaktpunkter i den innledende vurderingsfasen, og som stenger døren for verdifull dialog».⁵⁸

Ettersom kontaktpunktene anmodes om å «håndtere enkeltsaker på en upartisk måte, kan det være spesielt utfordrende å trekke konklusjoner om partenes motiver».⁵⁹ I denne saken beskriver fagforeningene åpent ulike årsaker til at de leverer en klage mot investorene og til kontaktpunktene i Nederland og Norge. Det er ingenting som tyder på at klagen ikke er levert i god tro (*bona fide*). Som nevnt over, er Norges kontaktpunkt rette instans for å vurdere spørsmålene knyttet til NBIM. Et tilbud om dialog og mekling vil kunne legge til rette for en utveksling mellom fagforeningene og NBIM om forventningene til og omfanget av aktsomhetsvurderinger for institusjonelle investorer, samtidig som formålet med OECDs retningslinjer tas i betraktning. Dialog og mekling vil også kunne klargjøre anbefalingene i OECDs veileder for ansvarlig forretningsvirksomhet for institusjonelle investorer (2017).

KONKLUSJON

Basert på ovennevnte kriterier mener Kontaktpunktet det er grunnlag for å ta klagen opp til behandling. Fagforeningene har en legitim interesse i spørsmålene de tar opp i sin klage. Spørsmålene som tas opp, knyttet til aktsomhetsvurderinger og innflytelse i NBIM, er vesentlige i henhold til OECDs retningslinjer og *prima facie* begrunnet. Det synes å være en kobling mellom selskapets aktiviteter og spørsmålene som tas opp. Pågående saker knyttet til McDonald's er ikke til hinder for at kontaktpunktet kan behandle spørsmålene som tas opp i tilknytning til NBIM. Kontaktpunktet finner at et tilbud om velvillig mellomkomst kan tilrettelegge for dialog mellom fagforeningene og NBIM om forventningene til og omfanget av aktsomhetsvurderinger og derved bidra til Retningslinjenes formål og gjennomslagskraft.

Kontaktpunktets konklusjon i den innledende vurderingen bygger på informasjon som er mottatt fra begge parter. Kontaktpunktet gir med dette ikke uttrykk for noe standpunkt med hensyn til riktigheten av utsagn eller gyldigheten av fremlagt dokumentasjon, og heller ikke om deres mulige virkning på saksforholdene som omhandles i klagesaken. Kontaktpunktet har heller ikke gjort noen vurdering av hvorvidt OECDs retningslinjer er overholdt.

VIDERE SAKSGANG

Kontaktpunktet finner at klagen berettiger videre behandling og tilbyr dialog og mekling til fagforeningene og NBIM. Kontaktpunktet vil spørre partene om de er villige til å delta i en prosess med dialog og mekling. Kontaktpunktet informerer OECDs sekretariat, og den innledende vurderingen vil bli lagt til i OECDs database for klagesaker.

---

⁵⁸ Årsrapport om OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper 2019, s. 84.

⁵⁹ OECD (2019), Veiledning for nasjonale kontaktpunkter om samordning i klagesaker, s. 12.